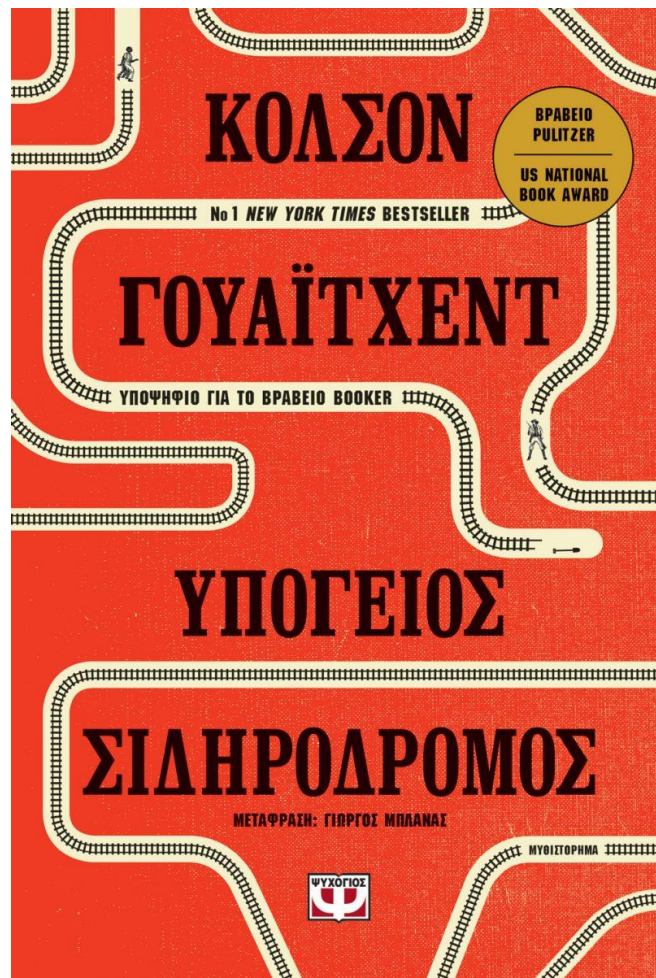

**«Υπόγειος Σιδηρόδρομος», του
Κόλσον Γουάϊτχεντ-Ένα
συγκλονιστικό βιβλίο-καταδίκη
της εκμετάλλευσης ανθρώπων,
του Μιχάλη Πιτένη**

Ένα συγκλονιστικό βιβλίο- καταδίκη της εκμετάλλευσης ανθρώπων
“ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ”, του Κόλσον Γουάϊτχεντ,
εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Ανατριχιάζει! Στιγμές, καθώς οι λέξεις γίνονται ψηφίδες ζωντανών εικόνων, νιώθεις πως γλιστράς στα σκοτεινά έγκατα της γης ελπίζοντας πως θα σταματήσεις σε κάποιον απ' τους σταθμούς του μυθικού υπόγειου σιδηρόδρομου που διασχίζει τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αισθάνεσαι το τράνταγμα του κάρου να σου πληγώνει την πλάτη και να κάνει τα κόκαλα σου να πονάνε καθώς στριμώχνεσαι δίπλα στην Κόρα και τον Σίζαρ, ασφυκτιάς κουλουριασμένος στη στενή σοφίτα και αγριεύεσαι όταν ακούς τις φωνές των λευκών που κρεμάνε λίγα μέτρα πιο πέρα, αλαλάζοντας, κάποιον άτυχο που έπεσε στα χέρια τους.

Ελπίζεις, χωρίς να το πολυπιστεύεις, πως εσύ θα τα καταφέρεις, σ' αυτή τη χώρα που το μαύρο υπάρχει στις ψυχές πολλών ανθρώπων και είναι πολύ πιο σκούρο απ' αυτό που υπάρχει στο χρώμα του δικού σου δέρματος.

Όχι δεν πρόκειται για φαντασίωση αλλά για τα συναισθήματα που σου προκαλεί το βιβλίο του **Κόλσον Γουάιτχεντ, «ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ»**, εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**. Ένα βιβλίο που δεν αφηγείται απλώς μια ιστορία του 19^{ου} αιώνα στην Αμερική, ίσως τα πιο σκληρά χρόνια της δουλείας, αλλά καταφέρνει να σε οδηγήσει στο να γίνεις μέρος της, συμμετέχοντας και συμπάσχοντας, σ' αυτή την αγωνιώδη προσπάθεια της πρωταγωνίστριας του, της νεαρής σκλάβας Κόρα, να κερδίσει την ελευθερία της και την ίδια της τη ζωή.

Η Κόρα κερδίζει για ό,τι αγωνίστηκε, κάτι που δεν θα καταφέρουν, δυστυχώς, κάποιοι άλλοι συνοδοιπόροι της, και κλείνεις το βιβλίο μ' ένα βαθύ αναστεναγμό ανακούφισης. Αλλά πώς να ξεχάσεις τη διαδρομή της που ο συγγραφέας αποτύπωσε με ιδιαίτερη μαεστρία, φέρνοντας μπροστά μας ζωντανές και έντονες τις εικόνες πολλών κοινωνιών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής που την ανάπτυξη και την εξέλιξη τους οδήγησε και καθόρισε η μηχανή που λειτουργούσε με καύσιμο τα αφρικάνικα κορμιά; Εικόνες που σε κάνουν να αναρωτηθείς, για πολλοστή φορά, για πόσα εγκλήματα είναι, τελικά, ικανός ο άνθρωπος, που τα περισσότερα, αν όχι όλα, αρέσκει να τα πραγματοποιεί κρυπτόμενος πίσω απ' τη δικαιολογία πως αν ο Θεός δεν τα ενέκρινε δεν θα επέτρεπε και να γίνουν.

Η δουλειά στην Αμερική έχει απασχολήσει πάρα πολύ όλες τις μορφές τέχνης της μεγάλης αυτής χώρας. Λογοτεχνία, θέατρο, κινηματογράφος, μουσική, εικαστικές τέχνες, μας έδωσαν μέχρι σήμερα εξαιρετικά έργα γι' αυτή τη ντροπή του ανθρώπινου γένους. Το θέμα όμως δεν έχει εξαντληθεί και αυτό δικαιολογεί το ότι εξακολουθούν να εμφανίζονται δημιουργοί που παράγουν έργα εμπνεόμενοι απ' τη δουλειά. Γιατί η δουλειά όπως δεν εμφανίστηκε στις Η.Π.Α. έτσι και δεν ολοκλήρωσε τον κύκλο της εκεί. Υπήρξε ανέκαθεν παθογένεια του ανθρώπινου γένους από κτίσεως κόσμου και φυσικά δεν θα πάψει επειδή η υπερδύναμη αυτή εξέλεξε πριν μερικά χρόνια τον πρώτο μαύρο Πρόεδρο της. Είναι κάτι όμως που πολύ εύκολα ξεχνάμε, και προσπερνάμε, εκτιμώντας ότι η εξέλιξη του πολιτισμού μας εξάλειψε, σε μεγάλο βαθμό, αυτό το απαράδεκτο φαινόμενο. Δυστυχώς κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Καθημερινά, ειδήσεις που πιάνουν πολλές στήλες ή φωλιάζουν σε κάποια μονόστηλα, μας υπενθυμίζουν πως η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο καλά κρατεί και στις μέρες μας. Γι' αυτό βιβλία σαν του **Γουάιτχεντ** βρίσκουν μεγάλη ανταπόκριση και ευρύ αναγνωστικό κοινό. Συγκινούν, υπενθυμίζουν, ευαισθητοποιούν. Δηλαδή, παίζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το ρόλο ενός έργου τέχνης. Γιατί είναι βιβλία που μπορεί μεν να μιλάνε για τα βάσανα των μαύρων στην Αμερική αλλά στην ουσία είναι σαν να αφηγούνται τα πάθη και τις ταλαιπωρίες κάθε ανθρώπου που χάνει την ελευθερία του και βρίσκεται σκλάβος κάποιου άλλου.

Το πλούσιο παλαμρέ των μέχρι τώρα διακρίσεων του μυθιστορήματος "**ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ**", Βραβείο Pulitzer, US National Book Award, υποψήφιο για Booker, νούμερο 1 στη λίστα ευπώλητων των New York Times, επιλογή του Oprah's Book Club, καταδεικνύει και την αξία του. Μέσω αυτών των διακρίσεων ο **Κόλσον Γουάιτχεντ** ανταμείφθηκε για την εξαιρετική δουλειά του. Μεστή γραφή, λέξεις προσεκτικά επιλεγμένες, μικρές αλλά περιεκτικές και πολύ δυνατές προτάσεις, συνέθεσαν ένα κείμενο που θα ζήλευε ο κάθε συγγραφέας. Ένα κείμενο που αν και διαπραγματεύεται ένα θέμα ιδιαίτερα συγκινητικό δεν ρέπει καθόλου προς το μελό, παρότι σε πάρα πολλά σημεία του το νιώθεις σαν μια γροθιά στο στομάχι.

Φτάνοντας στην τελευταία του σειρά αναρωτιόμουν ποια λέξη θα ταίριαζε σ' αυτό το βιβλίο. Και τελικά, αν και το παίδεψα για μέρες στο μυαλό μου, κατέληξα πως η πρώτη λέξη που σκέφτηκα ήταν και η πλέον κατάλληλη. Συγκλονιστικό!

Ο **Κόλσον Γουάιτχεντ** με το βιβλίο του αυτό θεωρώ πως απ' εδώ και πέρα θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται ανάμεσα στους μεγάλους σύγχρονους συγγραφείς των ΗΠΑ. Όχι τόσο λόγω διακρίσεων, όσο γιατί πέτυχε να δημιουργήσει ένα ανάγνωσμα που μπορεί ν' αγγίξει τον καθένα, ανεξάρτητα με το πού κατοικεί, ποια είναι τα βιώματα και το μορφωτικό του επίπεδο. Ένα βιβλίο που διεκδικεί με αξιώσεις να μπει στη λίστα των καλύτερων που έχουν γραφτεί τα τελευταία χρόνια.

Ο κ. Γιώργος Μπλάνας αξίζει τον έπαινο μας για τη μετάφραση του.

* Ο Μιχάλης Πιτένης είναι δημοσιογράφος και συγγραφέας.

Στην Πόρτα γράφει κυρίως κριτική βιβλίων.

